

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ความหมายขององค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร
ตามพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ สพฉ.๐๔/๑๗๐๑ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า ด้วยพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กรรมการผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรและมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาลที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเลือกกันเองจำนวนสองคน เป็นกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน ในการนี้ผู้แทนของสภาวิชาชีพไทยได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ (๗) แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า สภาวิชาชีพไทยมีฐานะเป็นองค์กรภาคเอกชนตามมาตรา ๕ (๗) หรือไม่ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าสภาวิชาชีพไทยอยู่ในความหมายของการเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร ซึ่งสามารถส่งผู้แทนเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินตามความในพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจึงขอหารือมาเพื่อขอให้พิจารณาความหมายดังกล่าว

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องการความรอบคอบในการพิจารณาจึงสมควรให้เสนอข้อหารือของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ต่อที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา ประกอบด้วย กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ คณะที่ ๒ และคณะที่ ๑๐ จึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒^๑ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันของกรรมการกฤษฎีกาทั้งสามคณะ ดังกล่าวเพื่อพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายในประเด็นนี้ต่อไป

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๑/๑๔๗๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในหลายด้านหรือต้องการความรอบคอบในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการกฤษฎีกาสองหรือสามคณะมาประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ในการประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการกฤษฎีกาซึ่งมีอาวุโสที่สุดเป็นประธานในที่ประชุม และต้องมีกรรมการกฤษฎีกามาประชุมไม่น้อยกว่าหกคนโดยต้องเป็นกรรมการกฤษฎีกาจากทุกคณะที่ได้เชิญประชุม จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการวินิจฉัยประเด็นสำคัญ ประธานในที่ประชุมจะให้รอการวินิจฉัยประเด็นนั้นจนกว่าจะมีกรรมการกฤษฎีกามาประชุมมากกว่าหกคนก็ได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ คณะที่ ๒ และคณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณ และสำนักงาน ก.พ.ร.) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และผู้แทนสภาอากาศไทย เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่ปัญหาที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติสอบถามมาจำกัดอยู่แต่ข้อสงสัยที่ว่าสภาอากาศไทยอยู่ในความหมายของการเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร ซึ่งสามารถส่งผู้แทนเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการแพทย์ฉุกเฉินตามความในพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ การวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวจึงสมควรจำกัดอยู่แต่เฉพาะสถานะของสภาอากาศไทยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ เท่านั้น

เมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “สถานพยาบาล” ตามความในมาตรา ๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกำหนดให้มีสถานพยาบาลสองประเภท คือ สถานพยาบาลของรัฐ ได้แก่ สถานพยาบาลที่เป็นของรัฐ รวมถึงสถานพยาบาลในกำกับของรัฐ และสถานพยาบาลที่มีใช้สถานพยาบาลของรัฐ โดยบัญญัติถึงสภาอากาศไทยเป็นสถานพยาบาลแยกต่างหากจากสถานพยาบาลของรัฐ จึงถือได้ว่าสภาอากาศไทยมิใช่เป็นสถานพยาบาลของรัฐ ในขณะเดียวกันข้อ ๔^๓ ของประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของ “องค์กรภาคเอกชน” ว่า หมายความว่าองค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีใช้การแสวงหาผลกำไร เช่น สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงาน หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาล และโดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาอากาศไทย พระพุทธศักราช ๒๕๖๑ ได้บัญญัติไว้ในคำปรารภตอนหนึ่งว่า “...เมื่อปีพระพุทธศักราช ๒๕๓๖ พระราชวงศานุวงศ์และข้าราชการประชาชนชายหญิงมากมายได้มีน้ำใจปรีดีพร้อมเพรียงกันออกเงินเป็นทุนตั้งสมาคมขึ้น

^๒ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สถานพยาบาล” หมายความว่า สถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลสภาอากาศไทย สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และสถานพยาบาลอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“สถานพยาบาลของรัฐ” ให้หมายความรวมถึงสถานพยาบาลในกำกับของรัฐด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ ข้อ ๔ ในประกาศนี้

“องค์กรภาคเอกชน” หมายความว่า องค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีใช้เป็นการแสวงหาผลกำไร เช่น สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงาน หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาล

ฯลฯ

ฯลฯ

อย่างหนึ่ง...” และบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒^๔ ว่า “ให้เป็นที่เข้าใจกันว่าสภาอากาศไทยนี้เป็นสมาคมสำหรับประกอบการกุศลโดยแท้...” นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสภาอากาศไทย พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงกฎหมายที่วางระเบียบการสำหรับสภาอากาศไทยที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้ว โดยไม่ได้เปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นสมาคมแต่อย่างใดและยืนยันว่าเป็นสมาคม โดยมีใช้เป็นกฎหมายจัดตั้งสภาอากาศไทยขึ้นมาใหม่

โดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว สถานะของสภาอากาศไทยตามพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นสถานพยาบาลของรัฐ แต่อยู่ในความหมายเป็นองค์กรภาคเอกชนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อสภาอากาศไทยมีวัตถุประสงค์ที่มีใช่เป็นการแสวงหากำไร โดยมีฐานะเป็นสมาคมที่เป็นนิติบุคคล และมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาล ผู้แทนสภาอากาศไทยจึงย่อมสามารถรับเลือกเป็นกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ (๗)^๕ แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๔

^๔ มาตรา ๒๒ ให้เป็นที่เข้าใจกันว่าสภาอากาศไทยนี้เป็นสมาคมสำหรับประกอบการกุศลโดยแท้ การเข้าเป็นสมาชิกในสภานี้ขอด้วยพระราชนิยมยิ่งนัก เพราะฉะนั้นในกระทรวงทบวงการใดมีกฎข้อบังคับว่าผู้รับราชการในกระทรวงทบวงการนั้น ๆ ต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาก่อนเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมต่าง ๆ ดังนั้นไซ้ให้ถือว่าการเข้าเป็นสมาชิกสภาอากาศไทยนี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วเสร็จ

^๕ มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน” เรียกโดยย่อว่า “กพฉ.” ประกอบด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) กรรมการผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรและมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาลที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเลือกกันเองจำนวนสองคน

ฯลฯ

ฯลฯ